

LITERATÚRA A FILM V ČESKOM KONTEXTE (recenzia)

MONIKA ADAMICKÁ

Timko, Štefan (ed.): *Česká literatura a film V*. Nitra: FSŠ UKF v Nitre, 2018. 192 s.

Zborník *Česká literatura a film V* je zborníkom medzinárodnej vedeckej konferencie Česká literatura a film organizovanej Ústavom stredo európskych jazykov a kultúr a Veľvyslanectvom Českej republiky v Bratislave, ktorá sa na pôde Fakulty stredo európskych štúdií Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre konala 17. októbra 2017. V roku 2017 sa konal už piaty ročník konferencie, ktorá sa venuje vzťahom literárnych diel a ich filmovým adaptáciám v českom kontexte. Cieľom konferencie je podporiť vzájomný kultúrny dialóg v areáli strednej Európy, propagovať českú literatúru a film nielen na území Slovenska, ale celkovo v (stredo)európskom priestore. Autorom úvodu a resumé v anglickom jazyku je zostavovateľ publikácie Štefan Timko. V zborníku publikujú svoje štúdie poprední literárni vedci a filmológovia z Čiech, Maďarska a Slovenska, ale aj doktorandi a odborní asistenti z českých a slovenských univerzít. Publikácia pozostáva z desiatich štúdií, ktoré by sa vo všeobecnosti dali rozdeliť na dva tematické okruhy.

Prvý okruh sa zaoberá komparáciami konkrétnych filmových adaptácií a ich literárnych predlôh. Milan Cyroň sa vo svojej štúdii s názvom *Literární příprava Sladkého času Kalimagdory* zameriava na filmové spracovanie románu Jana Weissa *Spáč ve zvěrokruhu* v réžii Leopolda Laholu. Autor príspevku naznačuje, že práve Laholovo pôsobenie v Nemecku malo dopad aj na filmové spracovanie románu, či už v rovine posunov vo filme alebo erotična, ktoré bolo odlišne chápané v socialistickej bloku a v západnom Nemecku. Príspevok Nikolý Danišovej s názvom *Modely transfigurácie v animovanej rozprávke Karla Zemana Čarodějníkov učeň* sa zaoberá novelou Otfrieda Preusslera *Krabat* a spracovaním tohto námetu do podoby animovanej rozprávky *Čarodějníkov učeň* režiséra Karola Zemana. Agnieszka Janiec-Nyitrai sa v príspevku *Mechanika těla. Úvahy na okraj filmu Žert* (1968) zaoberá charakteristikou problému tela v kontexte negatívneho vplyvu komunistického režimu na ľudskú osobnosť na príklade filmovej adaptácie románu Milana Kunderu *Žert* z roku 1968. Prostredníctvom románu *Žert* a jeho filmovej adaptácie autorka poukazuje na fakt straty individuality a ľudskej slobody v podmienkach komunistického zriadenia. „Komunismus se jeví jako negace individualismu, všechno – včetně lidského těla – podléhá uniformizaci“ (41). Príspevok Jana Jindru s názvom *Klasický literát versus filmový průkopník – k adaptacím Jiráskovy Lucerny ve filmech Karla Lamače* pripomína filmovú tvorbu svojho času významného predstaviteľa filmového priemyslu Karola Lamača, ktorý bol kľúčovým tvorcom medzivojnového obdobia. Petr Kučera sa v príspevku *Spalovač mrtvol Ladislava Fukse ve filmové adaptaci Juraje Herze* okrem samotnej adaptácie venuje aj osobnostiam autora literárnej predlohy, Ladislavovi Fuksovi, ako aj osobnosti autora filmovej adaptácie, Juraja Herza. Príspevok Alexeja Mikulášeka *Konkretizace jako forma interpretace: Filmová adaptace povídky Franze Kafky Proměna (s přihlédnutím k dalším konkrétním pokusům)* sa zameriava na adaptáciu Kafkovej poviedky v réžii Valery Fokina z roku 2002, a zároveň prihliada k desiatkam ďalších filmových adaptácií tejto poviedky. Na základe komparácie literárnej predlohy a jej filmovej adaptácie dospel Mikulášek k záveru, že „zřetelně se ukazuje, jak mnohoznačný, mnohovýznamový a parabolický text Kafkův našel svůj mnohorozměrný výraz ve filmovém zrcadlení Fokinově (a nejen jeho)“ (108).

Druhý okruh sa tematicky zameriava na špecifické témy z oblasti českej literatúry a českého filmu. Pohľadom Vladislava Vančuru na filmové umenie medzivojnového obdobia sa venuje príspevok Martina Lukáša s názvom *Vančurovo pojetí filmové tvorby*. Autor štúdie konštatuje, že

o Vančurovi nemožno hovoriť ako o filmovom teoretikovi či kritikovi. Tematikou dediny ako sociálneho prostredia, v ktorom sa odohráva filmový príbeh a dialektov príznačných pre dedinské prostredie, sa zaoberá príspevok Simony Švandovej *Dedina ako priestor dialektov v českom (slovenskom) filme*. Peter Zlatoš sa v štúdiu s názvom *Obrazy hrdinu vo vybraných prózach Bohumila Hrabala a ich filmových adaptáciách* zaoberá podobnosťami a odlišnosťami konceptov hrdinu v starogréckej archaickej hrdinskej epike a v dielach Bohumila Hrabala a ich filmových adaptáciách (*Ostře sledované vlaky, Postřižiny, Obsluhoval jsem anglického krále*). Príspevok Petra Žantovského *Česká literatúra a film po roce 1989: Krize tématu* pojednáva o kvalitatívnej kríze českej kinematografie po roku 1989. Sleduje zníženie záujmu filmárov o filmové spracovanie literárnych predlôh a hľadá možné príčiny tohto javu.

Zborník z piateho ročníka konferencie *Česká literatúra a film* predstavuje dôležitý podnet pre vzájomný kultúrny dialóg v stredoeurópskom kontexte. Jednotlivé vedecké príspevky majú potenciál propagovať českú kultúru (literatúru a film) v širších európskych koreláciách.

KONTAKT

PhDr. Monika Adamická
Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr
Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF v Nitre
Dražovská 4
949 74 Nitra
Slovenská republika
monika.adamicka@ukf.sk